

Nasjonal standard for bemanning i tog

Fastsatt av
Jernbanevirksomhetenes sikkerhetsforening
org.nr. 818 315 392

Fastsatt av	Jernbanevirksomhetenes sikkerhetsforening (JVSF)
Dato	11.03.2021
Benevnelse	Nasjonal standard for bemanning i tog
Sist endret	-
Endrer	-
Gjelder for	Norge
Hjemmel	JVSFs vedtekter kapittel 2

1. Innhold

1. Innhold.....	3
2. Formål.....	4
3. Definisjoner og avgrensninger.....	4
4. Grunnleggende sikkerhetskrav for persontrafikk.....	4
5. Nærmere om risikovurdering og krav som bør inngå i denne	5
6. Generell anbefaling om bemanningsvolum	6

2. Formål

Denne standarden har som formål å beskrive hvilket regelverk som gjelder for sikkerhetsmessige vurderinger av bemanning i persontog på det nasjonale jernbanenettet. Det skal vise hvilke sikkerhetskrav og referanser som bør legges til grunn ved jernbaneforetakets vurderinger av bemanning om bord, slik at den overordnede målsetningen om sikker drift av jernbanen kan oppnås. Dette gjøres i kapittel 3–5. I kapittel 6 gis det i tillegg en generell anbefaling om bemanningsvolum og kontekst for denne.

3. Definisjoner og avgrensninger

Standard for bemanning i tog gjelder for personell med sikkerhetsoppgaver ombord i tog.

Teksten i denne standarden er kortfattet fordi den ikke gjengir all teksten i regelverket i sin helhet, men henviser til de enkelte artikler og paragrafer hvor teksten står. Ved endringer i regelverket kan deler av denne standarden bli utdatert, inntil revidert versjon av standarden er publisert. Konsulter alltid regelverket direkte for å få tilgang på foreliggende krav og komplett tekst for de enkelte bestanddelene.

Krav til inntektssikring (billettsalg og billettkontroll etc.), servering og andre servicetilbud om bord er ikke en del av den sikkerhetsmessige vurderingen av bemanningen i toget. Dette er noe jernbaneforetaket må vurdere i forhold til egne kriterier og behov.

4. Grunnleggende sikkerhetskrav for persontrafikk

Det overordnede kravet til passasjersikkerhet finnes i *Teknisk spesifisering for samtrafikkevne for delsystemet Drift og trafikkstyring (TSI OPE)*, der det står at «Jernbaneforetaket skal sørge for at persontransport gjennomføres på en sikker måte ved avgang og under reisen» (kap.4.2.2.4.2)

I *Trafikkregler for jernbanenettet (TJN)* fra Bane Nor kap.6.1 pkt.4 står det at «I persontog har ombordansvarlig ansvar for de reisendes sikkerhet om bord i toget, ved av og påstigning, ved evakuering m.m.»

I tillegg er det i TJN også beskrevet krav til at ombordansvarlig i persontog på strekning med fjernstyring skal kontrollere at toget har fått kjørsignal før signal «Avgang» gis. (kap.6.8 pkt.3), samt at ombordansvarlig i persontog på betjente stasjoner skal kontrollere at toget har fått kjørsignal, eventuelt kjøretilatelse, før signal «Avgang» gis. (kap. 6.8. pkt. 4)

TJN kap.1.7 pkt e) er «Ombordansvarlig» definert som «Den som har ansvaret for passasjerenes sikkerhet om bord i toget og ved av- og påstigning».

Forskrift om sikkerhetsstyring for jernbanevirksomheter på det nasjonale jernbanenettet (Sikkerhetsstyringsforskriften) § 2-1 sier at «Jernbanevirksomheten har ansvaret for en sikker drift av sin del av jernbanesystemet og kontroll på risikoer der disse oppstår i jernbanesystemet».

I *Forskrift om lisens, sikkerhets sertifikat, sikkerhetsgodkjenning og andre forhold relatert til sikkerheten på jernbanen (Lisensforskriften)* § 4 står det at «Ansvaret for virksomheten ligger hos den som innehar lisensen og sikkerhets sertifikatet eller sikkerhetsgodkjenningen. Ansvaret omfatter

blant annet at virksomheten drives innenfor akseptabel risiko, og å gjennomføre nødvendige tiltak for å kontrollere risiko.»

5. Nærmere om risikovurdering og krav som bør inngå i denne

For å bestemme bemanningen i tog må jernbaneforetaket gjøre en risikovurdering basert på en rekke kriterier, som f.eks.:

- Branntilløp om bord og utstyr for deteksjon og slukning
- Metoder for varsling om sykdom om bord
- Assistanse til personer med redusert mobilitet
- Beredskapsplaner og tilgjengelig beredskapsutstyr
- Behov for evakuering i forbindelse med uforutsette hendelser om bord eller langs linjen
- Avvikshåndtering, stans på linjen, informasjon til passasjerer og hjelp til fører
- Situasjoner eller områder med forhøyet trusselnivå, behov for ekstra årvåkenhet i toget
- Responstid fra nød- og redningspersonell ved uforutsette stans /ulykker langs strekningen
- Strekningens infrastruktur, herunder plattformhøyder og lengder
- Etablerte prosedyrer for avgang og ankomst til stasjoner
- Antall og kategorier av reisende i toget
- Tid til å håndtere avvik og spesielle behov hos passasjerene sett i forhold til trafikkområdets art og ruteplanens stramhet

Disse kriteriene må vurderes opp mot de eksplisitte krav som berører passasjersikkerhet, og som er relevant for jernbaneforetaket i forhold til materielltype, type virksomhet, driftsformer og infrastruktur.

Bestemmelsene i følgende EU/EØS-forordninger bør inngå som en del av jernbaneforetakets underlag for risikovurdering om bemanning i tog:

TSI OPE	Operation and traffic management
4.2.1.1	Allmenne krav
4.2.3.6.1	Melding til andre brukere
4.2.3.6.3	Beredskapsplaner
4.2.3.7	Håndtering av nødssituasjoner
4.2.3.8	Hjelp til togpersonalet ved en hendelse eller ved en alvorlig funksjonsfeil på rullende materiell
TSI PRM	Persons with disabilities and persons with reduced mobility
4.2.1.12	Platform width and edge of platform
4.2.2.3.2	Exterior doors
4.2.2.5	Toilets
4.2.2.7	Customer Information
4.2.2.7.4	Dynamic audible information
4.4.2	Rolling Stock subsystem
4.4.3	Provision of boarding aids and provision of assistance

TSI LOC & PAS Locomotives and passenger rolling stock

- 4.2.5 Forhold av betydning for passasjerene
- 4.2.10 Brannsikring og evakuering
- 4.4 Driftsregler

TSI SRT Safety in railway tunnels

- 2.2.1 «Varme» hendelser: brann, eksplosjon etterfulgt av brann, utslipp av giftig røyk eller gass
- 2.2.2 «Kalde» hendelser: kollisjon, avsporing
- 2.2.3 Langvarig stans
- 4.4.1 Regler for nødssituasjoner
- 4.4.5 Informasjon til passasjerene om togets sikkerhets- og nødprosedyrer
- 4.6.1 Særlig tunnelkompetanse hos togpersonale og annet personale

6. Generell anbefaling om bemanningsvolum

På bakgrunn av gjeldende bestemmelser og definerte ansvarsforhold, anbefales det generelt at i persontog som trafikkerer det nasjonale jernbanenettet er en person, i tillegg til fører, som innehar rollen som ombordansvarlig.

Generelt anbefales det følgende bemanning i persontog:

- 1 ombordpersonale pr. 5 vogner som er åpne for passasjerer (tog med lokomotiv og vogner)
- 1 ombordpersonale pr. motorvognsett som er åpent for passasjerer, der det ikke er overgangsmulighet mellom motorvognsettene
- 2 ombordpersonale i nattog med sovekupeer

Dette forhindrer ikke at hvert jernbaneforetak har ansvar for og myndighet til å etablere egne prosedyrer og bestemmelser som oppfyller kravene til sikker drift sett i forhold til trafikkens art. Det vil være ulike behov hos det enkelte jernbaneforetak, som basert på konkrete risikovurderinger avgjør hvilken bemanning som er nødvendig for å ivareta kravene til passasjersikkerhet og sikker drift. På de fleste strekninger er det etablert driftsform hvor ombordpersonalet har rollen som ombordansvarlig. Det finnes også noen strekninger hvor driftsformen er at fører har rollen som ombordansvarlig, uten annet ombordpersonale.